

УДК 339.139

*В.А. Свічкарь,
к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин та туризму,
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія
Кондратюка», м. Полтава
ORCID ID: 0000-0001-8554-1313*

*А.А. Антоненко,
магістрантка спеціальності «Міжнародні економічні відносини»,
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія
Кондратюка», м. Полтава
ORCID ID: 0000-0001-5522-8836*

*А.М. Колос,
магістрантка спеціальності «Міжнародні економічні відносини»,
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія
Кондратюка», м. Полтава
ORCID ID: 0000-0001-6973-1969*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА З УКРАЇНОЮ

*Svichkar V.A.,
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the International
Economic Relations and Tourism Department, National University «Yuri
Kondratyuk Poltava Polytechnic», Poltava*

*Antonenko A.A.,
Master of International Economic Relations, National University «Yuri
Kondratyuk Poltava Polytechnic», Poltava*

*Kolos A.M.,
Master of International Economic Relations, National University «Yuri
Kondratyuk Poltava Polytechnic», Poltava*

FEATURES OF NEW ZEALAND'S ECONOMIC DEVELOPMENT AND PROSPECTS OF ITS ECONOMIC COOPERATION WITH UKRAINE

Сучасна глобалізація сприяє відкритості національних економік. У таких умовах Нова Зеландія відноситься до країн, які мають розвинуту економіку, інтегровану у світовий економічний простір, і є важливим суб'єктом міжнародних економічних відносин. Але економічний розвиток цієї країни недостатньо висвітлений у науковій літературі. Тому досвід розвитку

національної економіки Нової Зеландії набуває актуальності, а його дослідження має значний науковий і практичний інтерес. Метою даної роботи є дослідження особливостей розвитку економіки Нової Зеландії, а також перспектив її економічного співробітництва з Україною. Україна активно інтегрується у світовий економічний простір і намагається зайняти гідне місце у міжнародних економічних відносинах. Для цього необхідно досліджувати стан національних економік різних країн світу, в тому числі – економіки Нової Зеландії, з метою ефективного економічного співробітництва з цією країною.

Modern globalization contributes to the openness of national economies. In such circumstances, New Zealand is a country with a developed economy, integrated into the world economic space, and is an important subject of international economic relations. But the economic development of this country is insufficiently covered in the scientific literature. Therefore, the development of New Zealand national economy is becoming relevant, and this research has considerable scientific and practical interest. The purpose of this work is to study the peculiarities of New Zealand's economic development, as well as the prospects of its economic cooperation with Ukraine. The article analyzes the main sectors of the New Zealand economy. In particular, it is noted that the most common and most profitable sector of the New Zealand economy is agriculture. Its effective development is significantly facilitated by a warm climate, sufficient rainfall, the constant availability of forage grasses, as well as the introduction of new scientific methods and technologies in animal husbandry and crop production. New Zealand's main trading partners have been studied. Among them are countries such as Australia, China, the European Union, the United States, Japan, Korea, Singapore, Thailand, India and the UAE. Ukraine is actively integrating into the world economic space and is trying to take a worthy place in international economic relations. To do this, it is necessary to study the state of national economies around the world, including the economy of New Zealand, in order to effectively cooperate with this country. Trade in goods between New Zealand and Ukraine is quite intensive and has strong prospects for its further development. Agricultural products are the main export of these two countries. Trade between New Zealand and Ukraine has shown steady growth in recent years. Despite the geographical remoteness of these countries, their economic cooperation is developing quite intensively and has significant prospects for expansion. Thus, the experience of economic development of New Zealand shows that the efficient use of the country's natural resources, the introduction of innovations in production, active foreign economic activity contribute to the sustainable development of the national economy.

Ключові слова: міжнародні економічні відносини, глобалізація, економічне співробітництво, інтеграція, економіка.

Keywords: international economic relations, globalization, economic cooperation, integration, economy.

Постановка проблеми. Нова Зеландія – це країна з розвинутою багатогалузевою економікою, значним сировинним, енергетичним, науково-технічним та трудовим потенціалом. Вона займає передові місця у світовій економіці.

Останнім часом Нова Зеландія демонструє високі темпи економічного розвитку, внаслідок чого має одну з розвинутих економік світу. Досвід такого ефективного розвитку доцільно дослідити з метою його використання у функціонуванні вітчизняної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В зв'язку з важливістю та актуальністю аналізу економіки Нової Зеландії та її економічного співробітництва з Україною, тему досліджували такі вчені: Уоррен П., Брук С. І., Вовк В. С., Говор Є. В., Мазуров Ю. Л., Сахаров В. О., Токарев С. А., Самин Г. В., Деркунська С. І., Новіков А. І.

Але економіка країни постійно розвивається, набуваючи нових характерних рис, що обумовлює актуальність теми наукової роботи.

Метою даної роботи є дослідження особливостей розвитку економіки Нової Зеландії, а також перспектив її економічного співробітництва з Україною.

Виклад основного матеріалу. Найпоширенішою та найприбутковішою сферою економіки Нової Зеландії є сільське господарство. Його ефективному розвитку значно сприяють теплий клімат, достатня кількість опадів, постійна наявність кормових трав, а також впровадження нових наукових методів та технологій у тваринництві та рослинництві.

Пріоритетного розвитку у сільському господарстві Нової Зеландії набуло тваринництво, особливо скотарство і вівчарство. Цьому сприяє велика площа пасовищ (72% від загальної площі країни), якість яких підтримується на високому рівні (рис.1) [1].

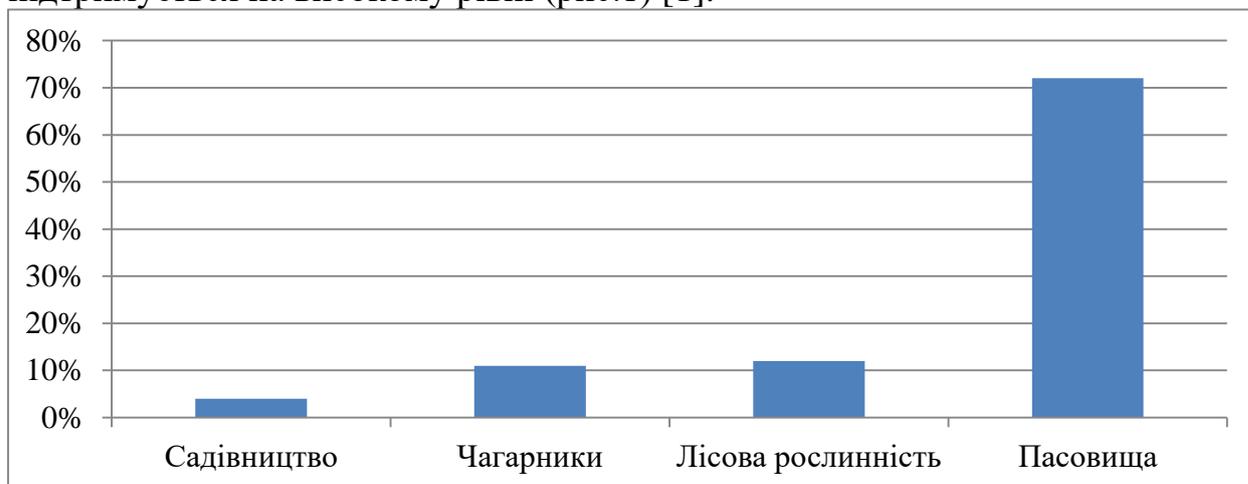

Рис.1. Співвідношення видів сільськогосподарських земель на території Нової Зеландії [1].

Основним напрямом тваринництва Нової Зеландії стало вівчарство. У 2020 р. кількість овець в Новій Зеландії становить 45,7 млн. голів (рис. 2). Щорічно в країні вистригається 320 тис. т. вовни. Нова Зеландія є одним із провідних виробників вовни у світі. Експорт вовни дає 40% загального прибутку Нової Зеландії (рис. 2) [2].

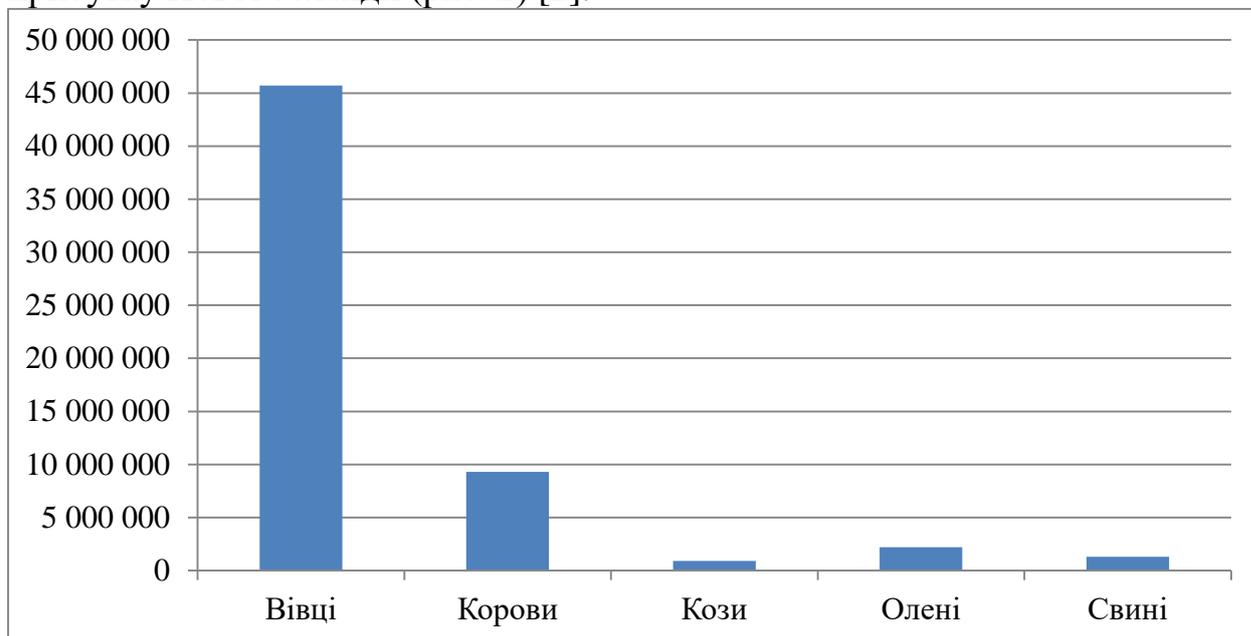

Рис. 2. Співвідношення кількості худоби у тваринництві Нової Зеландії у 2020 р. [2].

Молочне тваринництво не поступається вівчарству. У 2020 р. кількість корів у країні дорівнює 9,3 млн. голів. Нова Зеландія займає 8-ме місце в світі по виробництву молока [2].

Також у Новій Зеландії значного розвитку отримало свинарство. У 2020 р. загальна кількість свиней в країні дорівнює 1,3 млн. голів, на одне стадо припадає близько 28 тис. голів. Прибуток від свинарства в національну економіку Нової Зеландії у 2019 р. становив понад 1 млрд. новозеландських дол. [3].

Рослинництво займає в сільському господарстві Нової Зеландії друге місце після тваринництва. Воно розвивається завдяки сприятливому клімату, достатній кількості опадів та родючості ґрунтів країни. Основні насінневі культури: зернові (пшениця, ячмінь, овес, кукурудза); бобові (горох, чечевиця); капуста, ріпа, гірчиця; трав'яні, кормові та овочеві культури. У період 2015 – 2019 рр. урожайність тільки зернових культур коливалась від 119 тис. т до 134 тис. т. (табл. 1) [4].

Таблиця 1
Динаміка вирощення зернових культур у Новій Зеландії в 2015–2019 рр. [4]

Роки	Кількість (тис. т)
2015	119 тис. т
2016	121 тис. т

2017	125 тис. т
2018	122 тис. т
2019	134 тис. т

Розвинуті тваринництво і рослинництво Нової Зеландії забезпечує ресурсною базою промисловий сектор цієї країни. Промисловий сектор Нової Зеландії є досить розвинутим, у ньому працює майже 19% всього населення країни [5]. Головними та найприбутковішими галузями в промисловому секторі є харчова та легка промисловості. Основними складовими харчової промисловості Нової Зеландії є: м'ясна, молочна, борошномельна, плодоовочева, олійно-жирова, рибна. Лідирує у цьому переліку м'ясна промисловість. Виробництво м'яса дорівнює приблизно 1,5 млн. т. за рік. А за експортом баранини Нова Зеландія займає перше місце у світі [5].

Молочна промисловість також отримала значний розвиток у Новій Зеландії. Наприклад, тільки у 2019 р. було вироблено 20 млрд. л молока. На одну корову приходилося 4100 л молока. Виробництво сиру щорічно дорівнює майже 200 тис. т. В цілому Нова Зеландія експортує близько 90% власного масла та сиру. Ці продукти мають високу якість, тому є конкурентоспроможними на міжнародних ринках. Найбільшою новозеландською компанією з виробництва молочних продуктів є Fonterra Co-operative Ltd. Її продукція складає 95% від загального експорту в країні в цій галузі. В цілому ж м'ясо-молочна продукція в Новій Зеландії тільки у 2019 р. вироблялася на 99 підприємствах. Серед них з них – Ballande New Zealand Ltd, The Snag Man Ltd, Ellis Agricultural Services Ltd, Khiwi International Ltd [6].

За останні 17 років експорт продукції харчової промисловості зріс втричі. Якщо у 2002 р. вартість експорту цієї продукції дорівнював 6,96 млрд. новозеландських дол., то в 2019 р. зріс до 25 млрд. новозеландських дол. [5].

В секторі легкої промисловості головне місце займає текстильна промисловість, підприємства якої переробляють рослинну та тваринну сировину. Оскільки у Новій Зеландії розвинені тваринництво та рослинництво, її промисловість добре забезпечена власними льоном та вовною. Найбільший дохід від експорту товарів текстильної промисловості Нова Зеландія отримує від експорту шкіри та взуття.

Третє місце у промисловому секторі Нової Зеландії займає лісова та деревообробна промисловість. Вона займає 12% від загального експорту країни (рис. 3) [5].

Ще однією галуззю, яка відіграє важливу роль в економічному розвитку Нової Зеландії є рибальство. Основною базою для розвитку цієї промисловості є унікальна економічна водна зона, яка простягається на 200 миль. В її водах мешкає більше 15 000 тис. видів риби та інших морських мешканців. Для вилову риби Нова Зеландія має риболовецький флот із 1400 комерційних суден. Крім того, у Новій Зеландії налічується: майже 900 ферм, де відгодовуються мідії, дохід від яких дорівнює 181 млн. новозеландських

дол.; 230 тихоокеанських ферм для виведення устриць, їх дохід становить 18 млн. новозеландських дол.; 30 лососевих ферм з доходом 81 млн. новозеландських дол. [7].

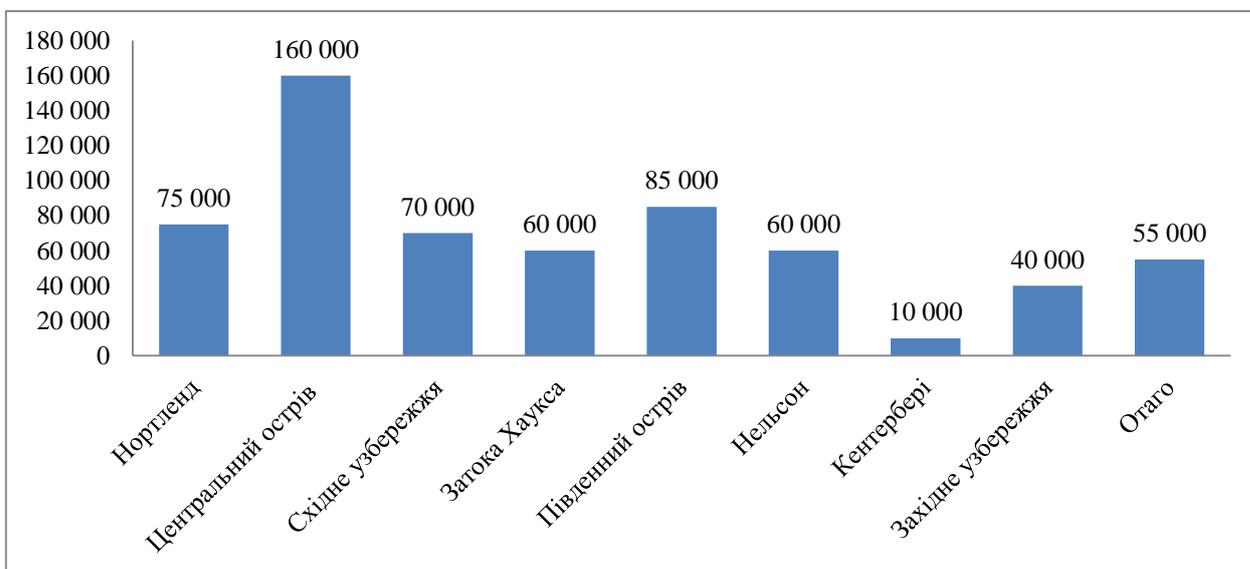

Рис. 3. Лісова площа Нової Зеландії по регіонам [5].

Майже 90% від загального обсягу виловленої риби та морепродуктів спрямовується на зовнішній ринок. У 2019 р. дохід від рибальської промисловості становив 3,8 млрд. новозеландських дол. (табл. 2) [7].

Таблиця 2

Динаміка вилову рибної продукції у Новій Зеландії за 2016–2019 рр., тон

Види риби	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Хокі	700	815	695	541
Лобстери	689	644	585	612
Пауа	345	387	366	378
Омари	138	205	184	239
Шорстка	277	300	256	317
Хек	141	147	181	186
Макруронус	292	287	255	298
Хоплостед	97	108	116	125
Луціан	720	709	657	734
Джакас	59	68	68	72
Лангуст	45	52	59	53
Тунець	37	50	42	45
Хапуку	32	25	32	36
Гребінець	50	48	18	36
Срібний скат	55	71	71	63
Таракіхі	63	65	62	94
Інші види	315	464	544	341

Розвиток промисловості і сільського господарства Нової Зеландії забезпечує розвинута енергетична база. Країна задовольняє свої потреби у джерелах енергії на 90%, тому що має майже всі потрібні природні ресурси, окрім нафти. 35% загального вироблення енергії приходить на нафту, 30% – на природний газ, 13% – на гідроенергетику, 5% – на вітер та газ, який утворюється при розкладанні біомаси. Атомна енергетика в країні не використовується, тому що вона має без'ядерний статус [8].

Внутрішня торгівля відіграє важливу роль в розвитку національної економіки Нової Зеландії. Внутрішня торгівля країни ділиться на дві категорії:

- оптова торгівля (купівля товару у виробника у великій кількості за меншу ціну й продаж після цього в роздріб за більшу ціну);
- роздрібна торгівля (продаж товару у невеликій кількості).

Розвиток та процвітання економіки Нової Зеландії значною мірою залежить від зовнішньої торгівлі. Через віддалення від експортних ринків, країна є прихильником відкритої та вільної торгівлі. Економіка Нової Зеландії є однією з найбільш відкритих ринкових економік світу. На 2020 р. міжнародна торгівля (експорт та імпорт) становить 60% всієї економічної діяльності країни [9].

Найбільшими торговельними партнерами Нової Зеландії є Австралія, Китай, країни Європейського союзу, США, Японія, Корея, Сінгапур, Таїланд, Індія та ОАЕ. Станом на 2019 р. загальний прибуток від експорту Нової Зеландії становить 138 млрд. новозеландських дол. На ці країни припало 118,2 млрд. новозеландських дол. (табл. 3) [9].

Таблиця 3

Обсяг загального експорту з найбільшими торговельними партнерами 2019 р.
[9]

Країна	Сума (млрд. новозеландських дол.)
Австралія	23
Китай	19
Європейський союз	15,2
США	13
Японія	12
Корея	10
Сінгапур	6
Таїланд	6
Індія	8
ОАЕ	6

На березень 2019 р. 69% від загального експорту Нової Зеландії становлять товари, і лише 31% – послуги. Прибуток від експорту товарів дорівнює 116 млрд. новозеландських дол. (табл. 4) [10].

Таблиця 4

Експорт Нової Зеландії за типом товарів та послуг за 2019 р. [10]

Категорія	%
Молоко	19
М'ясо	8
Дрова та дерева	6
Фрукти	4
Вино	2
Риба	7
Механічна техніка	2
Експорт інших товарів	19
Туризм та освітні подорожі	18
Послуги повітряного транспорту	3
Комерційні послуги	7

Протягом 2019 р. прибуток від туристичних послуг в галузі освіти зріс з 422 млн. новозеландських дол. до 916 млн. новозеландських дол. Це пояснюється тим, що все більше студентів подорожують до Нової Зеландії з Китаю та Індії [10].

На частку 10 найбільших експортерів Нової Зеландії припадає 71,5% від загальної вартості її глобального експорту. Основні експортні товари країни представлені у табл. 5 [9].

Таблиця 5

10 основних експортних товарів Нової Зеландії на 2019 р. [9]

Категорія	Вартість (млрд. новозеландських дол.)	% від загального об'єму експорту
Молочні продукти, яйця, мед	18,2	26,5
М'ясо	5,2	13,5
Деревина	6,4	9,4
Фрукти, горіхи	2,2	5,8
Напої, спиртні напої, оцет	1,4	3,5
Зернові продукти	1,3	3,3
Риба	1,1	2,9
Обладнання	1	2,7
Алюміній	0,89	2,2
Інші продукти харчування	0,84	2,2

Імпорт відіграє важливу роль в формуванні економічних відносин між Новою Зеландією та іншими країнами світу та значною мірою впливає на розвиток зовнішньої торгівлі країни. В 2019 р. Нова Зеландія закупила імпортованої продукції на суму 47,3 млрд. новозеландських дол. [9].

Основними імпортованими товарами є транспортні засоби, машини, мінеральні палива, електричне обладнання, пластмаса, медичне та технічне

обладнання, фармацевтичні препарати, меблі та освітлення, деталі для літаків та космічних кораблів, продукція чорної металургії. Основними імпортерами для Нової Зеландії є такі країни, як Китай, Австралія, США, Японія, Німеччина, Південна Корея, ОАЕ, Таїланд, Сінгапур, Малайзія та Великобританія.

Нова Зеландія підтвердила визнання України, як незалежної держави 27 лютого 1992 р., а дипломатичні відносини між ними встановилися 3 березня 1992 р. [11]. В 2008 р. була створена Група з міжпарламентських зв'язків з Новою Зеландією. Нова Зеландія та Україна приймали участь у зустрічах Регіональної організації з управління рибальством у південній частині Тихого океану [11].

Нова Зеландія має невелику українську громаду. За даними перепису у 2016 р., в Новій Зеландії проживає 1350 чоловік, які народилися в Україні, 1014 чоловік, які вважають себе українцями за етнічною приналежністю та близько 816 чоловік володіють українською мовою. За даними 2019 р. основні скупчення українців перебувають в містах Веллінгтон, Кентербері та Окленд [11].

Багатьох українців приваблює Нова Зеландія, насамперед через те, що країна, згідно світового рейтингу «індекс щастя» в 2019 р. займала 8-ме місце, а найбільші міста Окленд та Веллінгтон займають провідні місця в рейтингу найкомфортніших міст світу. Нова Зеландія пропонує українцям сприятливі умови для проживання в країні. Насамперед, це можливість працювати в різних галузях, які складаються з чотирьох категорій:

- професії, які потрібні постійно (фахівці ІТ-сфери, лікарі, інженери);
- спеціальності, в яких відчувається тимчасова нестача трудових ресурсів;
- професії, які необхідні для відновлення Кентербері, місто яке постраждало від землетрусу (насамперед, це будівельники);
- кваліфіковані фахівці.

Торгівля товарами між Новою Зеландією та Україною є досить інтенсивною та має потужну перспективу для подальшого її розвитку. Продукція сільського господарства є головним експортним товаром цих двох країн. Торгівля між Новою Зеландією та Україною в останні роки демонструє стійке зростання. Прикладом може служити новозеландське вино, попит на яке стрімко росте в Україні.

Крім торгівлі, існують можливості тісного співробітництва між Новою Зеландією та Україною в таких галузях, як: науково-технічна, галузь інформаційних технологій, сільське господарство та харчова промисловість, спільне освоєння та експлуатація природних родовищ, фінансова сфера та звичайно туризм. Перспективним залишається розвиток науково-технічного співробітництва Нової Зеландії з Україною в космічній сфері, виробничій та енергетичній галузях.

Нова Зеландія є одним з найголовніших торговельних партнерів України в Океанії. Ці дві країни є досить близькими партнерами та здійснюють двосторонню торгівлю. У 2019 р. до Нової Зеландії з України

було експортовано продукцію на суму 6,46 млн. дол. США, а саме: машинне устаткування, продукція текстильної промисловості, товари, що призначені для перевезення, продукти харчування, пластик та гума, овочеві продукти, мінеральна продукція, метал та металеві вироби, продукція тваринного походження, тваринні та рослинні жири, продукція хімічної промисловості, взуття, лісоматеріали, інструменти, шкіра тварин, камінь та скло, паперові вироби та інша продукція (рис. 4) [12].

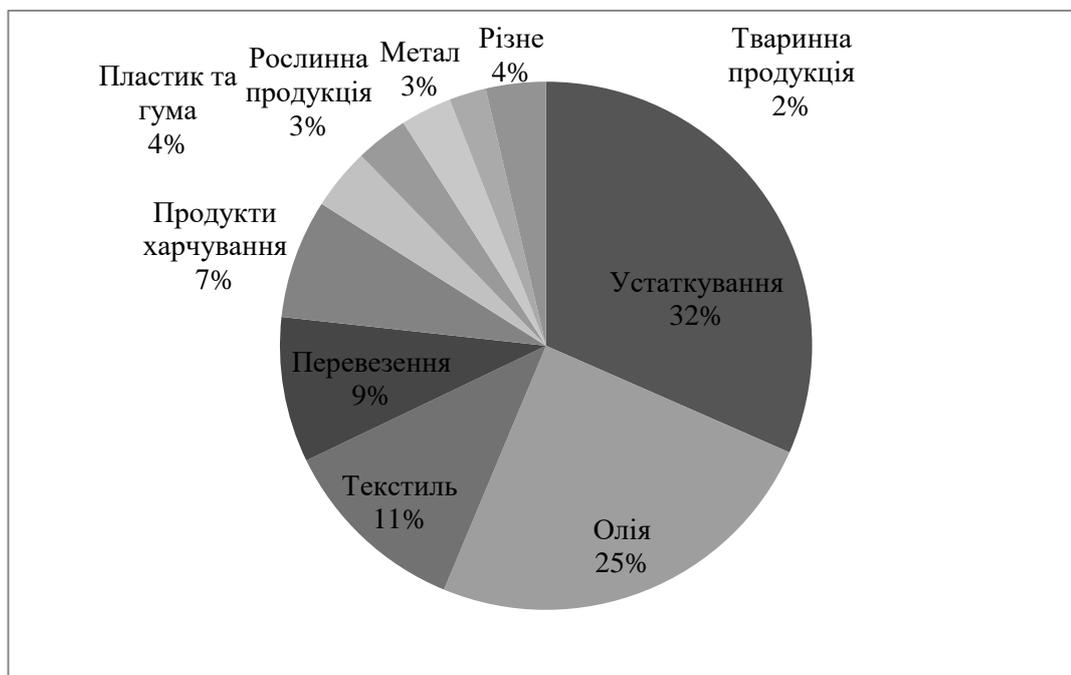

Рис. 4. Експорт України до Нової Зеландії в 2019 р. [12].

З рис. 4 видно, що найбільша частка експорту з України до Нової Зеландії припадає на машинне устаткування та олію.

Експорт Нової Зеландії до України нітрохи не поступається українському експорту, й також має доволі широкий асортимент продукції. В 2014-2019 рр. його вартість то зростала, то спадала (рис. 5) [13].

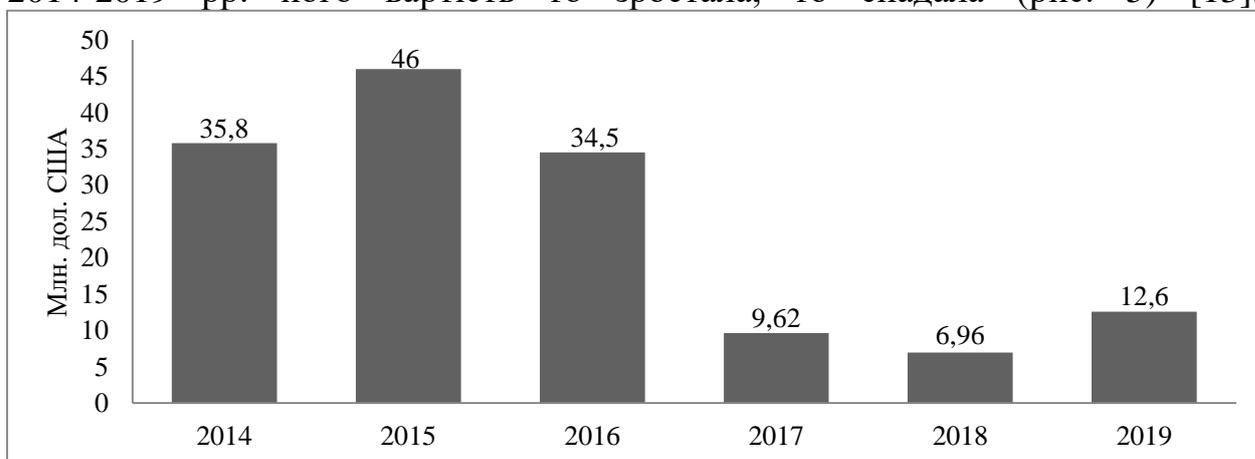

Рис. 5. Динаміка експорту Нової Зеландії до України в 2014-2019 рр.

З рис. 5 видно, що в 2014 р. та в 2016 р. вартість новозеландського експорту до України була приблизно однакова. В 2015 р. вона досягла найбільшого значення, проте в 2017 р. вартість знизилась більше, ніж в три рази та досягла найнижчого значення в 2018 р. Однак в 2019 р. вартість новозеландського експорту до України знову почала зростати.

В 2019 р. вартість експорту Нової Зеландії до України була в два рази більшою, ніж вартість українського експорту в Нову Зеландію. Нова Зеландія експортувала в Україну продукцію тваринного походження, продукти харчування, продукцію рослинництва, інструменти, технічне устаткування, вироби з пластику та резини, вироби з металу, шкіру тварин та вироби з неї, продукцію хімічної промисловості, товари, що призначені для перевезень, дорогоцінні метали та інше (рис. 6) [12].

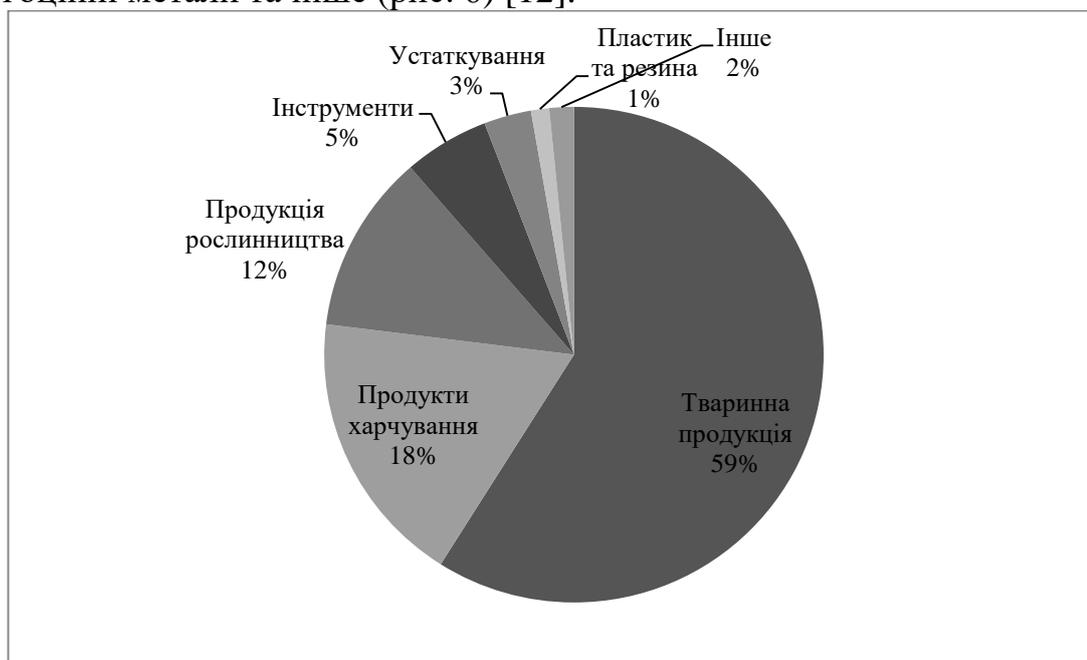

Рис. 6. Експорт продукції Нової Зеландії до України в 2019 р.

На рис. 6 показано, що найбільше Нова Зеландія експортує до України тваринну продукцію, продукти харчування та продукцію рослинництва.

Висновки. Отже, досвід економічного розвитку Нової Зеландії свідчить, що ефективне використання природних ресурсів країни, впровадження інновацій у виробництво, активна зовнішньоекономічна діяльність сприяють сталому розвитку національної економіки.

Нова Зеландія є однією з найперспективніших країн і займає перше місце за привабливістю життя у світі. Вона є членом багатьох міжнародних організацій, таких як Організація економічного співробітництва та розвитку, Світова організація торгівлі, Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво, Міжнародне енергетичне агентство та ін.

Нова Зеландія здійснює активну зовнішню торгівлю. Вона є одним з найбільших постачальників вовни у світі, і на її долю припадає одна чверть світової торгівлі молочними продуктами. Іншими важливими статтями експорту Нової Зеландії є: яловичина, риба, деревина та вироби з деревини і

продукція садівництва. Більшість імпортованих товарів – це нафта та нафтопродукти, цукор, одяг й електронні товари.

Україна інтегрує у світовий економічний простір і розширює співробітництво з різними країнами світу, у тому числі з Новою Зеландією. Відносини між Новою Зеландією та Україною встановилися ще в кінці ХХ-го ст. Незважаючи на географічну віддаленість цих країн, їх економічне співробітництво розвивається досить інтенсивно та має значні перспективи до розширення.

Література.

1. Економіка Нової Зеландії, URL: <https://www.britannica.com> (дата звернення 13.09.2020).
2. Аналіз розвитку тваринництва в Новій Зеландії, URL: <https://www.progressivelivestock.com.nz> (дата звернення 15.09.2020).
3. Динаміка розвитку галузі свинарства в Новій Зеландії, URL: <https://www.pigprogress.net> (дата звернення 13.09.2020).
4. Головні рослинні культури Нової Зеландії, URL: <https://agravery.com> (дата звернення 14.09.2020).
5. Вовк В. С. Галузі промисловості Нової Зеландії / В. С. Вовк. – К.: Либідь, 2019. – 105 с.
6. Загальна характеристика молочного скотарства Нової Зеландії, URL: <https://www.roysfarm.com> (дата звернення 16.09.2020).
7. Новозеландський експорт морепродуктів, URL: <http://fishretail.nz> (дата звернення 17.09.2020).
8. Розвиток енергетичної промисловості та її вплив на розвиток економіки Нової Зеландії, URL: <https://www.energyskills.co.nz> (дата звернення 17.09.2020).
9. Зовнішня торгівля Нової Зеландії, URL: <https://www.mfat.govt.nz> (дата звернення 16.09.2020).
10. Експорт Нової Зеландії, URL: <https://atlas.media.mit.edu> (дата звернення 17.09.2020).
11. Зовнішньоекономічні зв'язки Нової Зеландії з Україною, URL: <https://lektsii.com> (дата звернення 16.09.2020).
12. Експорт України до Нової Зеландії, URL: <https://atlas.mit.edu.ua> (дата звернення 15.09.2020).
13. Загальні відомості про експорт Нової Зеландії в Україну, URL: <https://atlas.mit.edu.nz> (дата звернення 16.09.2020).

References.

- 1 BRITANNICA (2020), “New Zealand Economy”, available at: <https://www.britannica.com> (Accessed 13 September 2020).

2. The official site company of Progressive Live Stock NZ (2020), “Analysis of Livestock Development in New Zealand”, available at: <https://www.progressivelivestock.com.nz> (Accessed 15 September 2020).
3. Pig Progress – Gateway to the World of Pig Production (2020), “Dynamics of Development of the Pig Industry in New Zealand”, available at: <https://www.pigprogress.net> (Accessed 13 September 2020).
4. Agravery (2020), “The Main Crops of New Zealand”, available at: <https://agravery.com> (Accessed 14 September 2020).
5. Vovk, V.S. (2019). *Haluzi promyslovosti Novoi Zelandii* [Industries of New Zealand], Libid, Kyiv, Ukraine.
6. Roy’s Farm (2020), “General Characteristics of Dairy Farming in New Zealand”, available at: <https://www.roysfarm.com> (Accessed 16 September 2020).
7. Fish Retail (2020). “New Zealand Seafood Exports”, available at: <http://fishretail.nz> (Accessed 17 September 2020).
8. Energy Skills NZ (2020), “Development of the Energy Industry and its Impact on the Development of the New Zealand Economy”, available at: <https://www.energyskills.co.nz> (Accessed 17 September 2020).
9. The official site of New Zealand Ministry of Foreign Affairs and Trade (2020), “New Zealand's Foreign Trade”, available at: <https://www.mfat.govt.nz> (Accessed 16 September 2020).
10. The Observatory of Economic Complexity (2019), “New Zealand Exports”, available at: <https://atlas.media.mit.edu> (Accessed 17 September 2020).
11. Lektsii (2020), “New Zealand – Ukraine Foreign Economic Relations”, available at: <https://lektsii.com> (Accessed 17 September 2020).
12. The Observatory of Economic Complexity (2019), “Ukraine's Exports to New Zealand”, available at: <https://atlas.mit.edu.ua> (Accessed 15 September 2020).
13. The Observatory of Economic Complexity (2019), “General Information about New Zealand's Exports to Ukraine”, available at: <https://atlas.mit.edu.nz> (Accessed 16 September 2020).